

ՀԻՆ ԷՋԵՐ

[Ո Ղ Բ]

Դաւիթ Սալաձօրեցի

Հետեւեալ սրտառուչ տաղին հանդիպեցանք Ս. Աթոռոյս թիւ 2406 ձեռագրին մէջ (էջ 463-6), որ նոտրագիր Ժամագիրք-Մաշտոց մըն է։ Տաղին հեղինակն է Դաւիթ Դպիր Սալաձօրեցի, որ յուզիչ շեշտերով կ'սուրբայ իր միամօր դասեր՝ Նոանայի վաղաժամ մահը, տեղի ունեցած 1663ին։

Նոանայ անունը քանիցս յիշուած էր տողերուն մէջտեղը զորս զանց ըրինք տաղին չափը պահպանելու համար։

Այս տաղին մէկ տարբեր փոփոխակը հրատարակած է Հ. Ն. Ակիմեան 1936ին, Հանդէս Ամսօրեայ ուսումնականութիւն մէջ (էջ 493-501), որ սակայն, համեմատութեամբ մեր օրինակին թերի է և խանգարուած։ Ներկայ փոփոխակը իր կարգին զերծ չէ ազաւորուած բառերէ, որոնցմէ մէկ քանին կարելի է ուղղել նախկին օրինակին հետ համեմատելով։ Միակտուր գրուած բնագիրը՝ մեր կողմէ բաժնուած է քանի մը անհաւասար հատուածներու՝ համաձայն բովանդակութեան իմաստին։

Փառք քեզ թագաւոր փառաց, քեզ փառք տան աշխարհն ամենայն,
ես եմ մեղաւոր անդարծ, փառք չասի, ոչ օր մի մեղալին]։
Հանցկուն չար հպարտ էի, չափ չկայր (յ)իմ հպարտութեան,
ոչ հաց մ'աղքատի տվի, և ոչ գնացի ի ժամատեղիս։
Ես խիստ բարձրամիտ էի, ինձ ումէկ դրի Նոանայն],
այնոր բարկացար Տէր ինձ, ու ձեռնէս առիւր զիմ տղան։
Գոչեմ հառաչեմ լալով. պաղատեմ, փառք քեզ տիրական,
ալվի քաղցրացիր Տէր ինձ, մի ձգեր զիս ոտից կոխան։

Հայ իմ Նոանայ դստրիկ, Նոանայ սուրաթ աննման,
ալախ բո կանանչ արեւ(ու)ն, որ մտաւ ի հող և ի զրնտան։
Վախեմ իմ մեղացն մեռար, կամ սրբունքն ինձ բարկացան,
ուր էր թէ Աստ(ու)ծով լինէր, քեզ դասէր իւր աջակողմեան։
Ինձ անճարիս ճար արայ. մէկ ու [ճար] դուստր իմ սիրական,
դու զիս քննաւեր արիր, զինչ պայղուշն աւերքն կենան։

Թէ ի տանէս դուրս ելնեմ, դուսն լոյս՝ աչերս է մթնան(*),
սեւ սաթ տիւլայնտով սրբեմ զարտասուքս առեր լոյս չտան։
Դառնամ դուռն ի ներս մտնում, ու նու սոր սարխսխնին տքան(**),
մէրթէկնին շվար առեր, գերանին ամէնն փոշման։
Գնացեր է տանէտ շնորք, թունտրեզերն եղեր աւեր խան,
աւել տան ալախ կ'ասէ, թէ բերէք իմ նոր բուրաստան։

(*) Զեռ. ունի՝ թաց։

(**) -- տունըն սուգ առեր կու տըբայ։ — Հանգ.՝ տող 34։

Թէ ելնեմ ի քունճտ ի վեր գնամ, քունճրտ դուզ գէտ մութն ու զընտան,
 դառնամ սընտկնիդ հայիմ, դուռն փակ, կոպղաքն ի վրան:
 Թէ ելնեմ ի թարաքն երթամ, փոշոտներն շարքէն վար կու գան,
 դառնամ ի ծալքող հայիմ, ծալքող ծալ գաւալն ի վերան:
 Թէ ելնեմ ես ի գոմն երթամ, անասունքն ամէնն ի սուք կան,
 կովերդ այլ կթօղ կ'ուզեն, թէ բերէք իմ նոր թուրվանտան:
 Թէ ելնեմ ես ի բակն երթամ, ամէն քար մէկ նօրոտայ կու տայ,
 կ'աւէ, ծոյ անգութ ծնօղ, [դու] կարօտ թողեր քո տղան:
 Թէ ելնեմ ի պահէճն երթամ, թունտ առեր որմերն եւ լան,
 ծառերն այլ սարսափ առեր, սասանի մոլերն ի լմառ:
 Թէ ելնեմ ի յաղբիւրն երթամ, ջուրն քաղէքող կ'առնէ մանէման,
 կանքնի ու վտակ առնէ, չի գնար թէ գայ Նռանայլն]:
 Թէ ելնեմ անդաստան երթամ, որթահոս ջրեր կու բխան,
 վայրիքն այլ երամ կապեր՝ յարեգուն տափն կու կենան:
 Թէ ելնեմ ի սարերն երթամ, չար գազանքն (ամէնն) ծագով շուրջ կու գան,
 [ամէնն] ինծի կ'ասեն, ծօյ անգութ եւ անօգնական:
 Թէ ելնեմ ի թռչունքն հայիմ, ծագախառն երամով կու գան,
 զիմ ծագս ի ձեռնէս առին, ինչ որսորդն առին գառին տան:
 Ամէն կենդանիքս որ կան՝ տեսանեմ ծագով շուրջ կու գան,
 ես իմ ծագս արծուի տոփ, և ես աւեր քունըն կու կնիամ:

Այլի նոր գարուն եղեւ, հաւքադարձ երամով կու գան,
 դու ես երամայբաժան, զինչ գերի տանին իտրասան:
 Կարօտդ ինծի ցաւ եղեր մարմնիչ գօթվածս ի լման,
 բորբօրդ ի սրտիս միջին՝ քուն ու մորդ խաղերս մոմռան:
 Արտասուքս ծով եղեր՝ քո կարօտդ զինչ նափն ի ծովին,
 ես եմ դարդ եղեր ի ներս, զինչ նափն ի ծովին երերման:
 Քակվեր է ճռվնուս ոլորն, շարժ ընկեր գօթվածըս թնտան,
 հառաջդ ի սրտիս մէջմ՝ զինչ ծովու ալին կու հեծան:
 Բագուկս անգօր դարձեր, մատուներս ամէն կու դողան,
 քաղվեր է երեսիս գունն, սիրտս ամպեր՝ աչերըս կու լան:

Ես եմ կարօտ քո տեսուտ, մէկ եկէ դուստր իմ սիրական,
 կամ զօրն ի լրջուտ եկէ, կամ գիշերն եկէ երագով:
 Խելքս ու միտքս հետ քեզ(ի) գնացեր՝ որ գովեմ զքեզ գանազան,
 գովքերդ ալ բեռներ կապեմ՝ շուրջ ածեմ զինչ ը[զ]բէզրրկան:
 Երթամ շատ [ու շատ] երկիւղ, շատ քաղաք ու շատ շէհրիստան,
 նստիմ ու գովքերդ ասեմ, որ ամէն տէրտղի մարեր լան:

Եղուկ (ու) վայ հազար բերան, Նռանայ, քոյ հօրն Դաւթեան,
 քաշկայ թէ չէիր եղեր և ոչ եկեր աշխարհ երեւան:
 Հայոց թվին հազար հարիւր, աւելի թիւն երկոյտասան, [1663]
 յունվար օրն երեգշարդի՝ սեւ եկաւ քեզ օրն յարութեան:
 Երկիրս մեր Արգրում ասան, Սալայձոր գիւղս իմ օթեւան,
 ես Դաւիթ դպիրս անարժան:

Հրատ. Ն. ԵՊՍ. ԾՈՒԿԱԿԱՆ